

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní
samosprávy
(případová studie obce Jičíněves)**

Andrea Pospíšilová

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Andrea Pospíšilová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Jičín

Název práce

Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní samosprávy (případová studie obce Jičíněves)

Název anglicky

Political aspects and their influence on the development of territorial self-government (the case study of the Jičíněves municipality)

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení politických mechanismů v obci Jičíněves (rozhodování orgánů místní samosprávy, sestavování kandidátních listin) a identifikace aktérů místní samosprávy včetně jejich postojů týkajících se vedení obce.

Díličními cíli jsou deskripce pojmů vztahujících se k problematice územní samosprávy (obec, orgány obce, působnost obce, komunální politika a rozhodovací proces v obci), charakteristika obce Jičíněves, deskripce hlavních socioekonomických ukazatelů a zpracování rozhovorů s jednotlivými zastupiteli obce.

Metodika

Bakalářská práce bude zpracována jako případová studie konkrétní obce. Jako metoda výzkumu bude použit sběr sekundárních dat, metoda deskripce a komparace. Teoretická část bude zpracována na základě studia odborné literatury. Pro výstup praktické části práce bude použit rozhovor s jednotlivými zastupiteli obce.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

Jičíněves, komunální politika, komunální volby, obec, orgány obce, rozpočet obce, územní samospráva, zastupitelstvo obce

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S. Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, J., KOSTELECKÝ, T., ILLNER, M., VOBECKÁ, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: SLON, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČERMÁK, D., VOBECKÁ, J. a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: Význam, praxe, příslib. Praha: SLON, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5

ČMEJREK, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa, 2008. ISBN 978-80-87191-00-4.

HEYWOOD, A. Politologie. 3.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-115-1.

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 25. 11. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní samosprávy (případová studie obce Jičíněves)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. března 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D. za odborné vedení a vstřícný přístup při zpracování bakalářské práce. Poděkování také patří zastupitelům obce Jičíněves za poskytnuté rozhovory.

Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní samosprávy (případová studie obce Jičíněves)

Abstrakt

Bakalářská práce hodnotí politické mechanismy v obci Jičíněves. Identifikuje hlavní aktéry místního politického procesu a interpretuje jejich postoje a hodnocení politické participace občanů.

Práce je zpracována formou případové studie obce Jičíněves a skládá se ze dvou částí, jedná se o teoretickou a praktickou část.

Teoretická část práce obsahuje literární rešerši zaměřenou na problematiku územní samosprávy, komunálních voleb a občanské participace.

Praktická část obsahuje demografickou a socioekonomickou charakteristiku obce. Dochází zde k aplikaci teoretických východisek na konkrétní obec. Jsou zde porovnávány jednotlivé aspekty komunálních voleb. Následně práce provádí komparaci výsledků voleb v letech 2014 - 2022.

V závěru práce jsou interpretovány rozhovory s hlavními aktéry lokální politiky, které doplňují výsledky provedených komparací.

Klíčová slova: Jičíněves, komunální politika, komunální volby, obec, orgány obce, územní samospráva, zastupitelstvo obce

Political aspects and their influence on the development of territorial self-government (the case study of the Jičíněves municipality)

Abstract

The bachelor thesis evaluates political mechanisms in the municipality of Jičíněves. It identifies the main participants of the local political process and interprets their attitudes and evaluation of citizens' political participation.

The thesis is processed in the form of a case study of the municipality of Jičíněves and it consists of two parts, theoretical and practical.

The theoretical part of the thesis contains a literature search focused on the issues of territorial self-government, municipal elections and citizens' political participation.

The practical part contains the demographic and socioeconomic characteristics of the municipality. The theoretical basics are applied to a specific municipality. The individual aspects of municipal elections are compared here. Subsequently, the thesis compares the results of elections in the years 2014 – 2022.

In the final part of the thesis, interviews with the main participants of local politics are interpreted, which complement the results of the comparisons.

Key words: Jičíněves, municipal politics, municipal elections, municipality, municipal authorities, territorial self-government, municipal council

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika.....	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska.....	13
3.1 Vymezení venkovských obcí	13
3.2 Obecní samospráva v České republice.....	14
3.2.1 Postavení obcí.....	14
3.2.2 Působnost obce	15
3.2.3 Funkce obcí	16
3.2.4 Orgány obce.....	18
3.3 Komunální volby.....	22
3.3.1 Funkce voleb	23
3.3.2 Volební systémy	24
3.4 Politická participace	30
4. Praktická část práce	33
4.1. Demografická a socioekonomická charakteristika obce Jičíněves	33
4.1.1 Historie obce.....	33
4.1.2 Poloha obce	34
4.1.3. Demografie obce	35
4.1.4 Socioekonomická charakteristika obce	39
4.1.5 Občanská vybavenost	40
4.1.6 Organizační struktura	44
4.2 Komunální volby do zastupitelstva obce Jičíněves.....	45
4.2.1 Volby do zastupitelstva obce 2014	45
4.2.2 Volby do zastupitelstva obce 2018.....	46
4.2.3 Volby do zastupitelstva obce 2022.....	49
4.3 Komparace voleb 2014, 2018, 2022	51
4.4. Rozbor rozhovorů se zastupiteli obce	54
5 Závěr	56
6 Seznam použitých zdrojů	58

7 Seznam tabulek a obrázků.....60

1 Úvod

Územní samospráva je formou veřejné správy, která umožňuje spravovat věci veřejné na lokální úrovni. Decentralizace moci státu je jednou ze základních zásad demokratického systému a umožňuje obci samostatnou působnost. Bez existence komunální politiky by občané neměli kompetence k prosazování svých zájmů a preferencí. Díky dekoncentraci je možné kontrolovat veřejné záležitosti na nejnižším stupni veřejné správy.

Zásadní právní úpravou, která potvrdila důležitost existence místních orgánů spravující věci veřejné v rozsahu zákonem stanovených pravomocí, byla Evropská charta místní samosprávy. Ta v roce 1985 stanovila společná pravidla pro ochranu a posilování místních samospráv (Machová, 2014). Problematika komunální politiky a regionálního rozvoje je však stále aktuálním tématem.

Podle volební účasti ve volbách do zastupitelstev obcí v České republice se dá odvodit, že občané nevěnují komunální politice moc vysokou pozornost. Politická participace na lokální úrovni má přitom bezprostřední vliv na prostředí, ve kterém žijeme.

Česká republika se vyznačuje vysokým počtem obcí. Podle Českého statistického úřadu je celkový počet obcí 6 258, z toho je 5 650 obcí, které nejsou městy. V něměstských obcích žije téměř jedna třetina všech obyvatel. I toto jsou důvody, proč je potřeba se komunální politikou nadále zabývat.

Tato bakalářská práce se věnuje politickým aspektům, které mají vliv na rozvoj územní samosprávy, její praktická část má povahu případové studie konkrétní venkovské obce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit politické mechanismy ve vybrané neměstské obci Jičíněves a identifikovat hlavní aktéry místní samosprávy včetně jejich postojů a hodnocení, které se týkají řízení obce ale i občanské participace. Práce si klade za úkol provést komparaci výsledků voleb do zastupitelstva obce v letech 2014 – 2022. Cílem je porovnat jednotlivé aspekty komunálních voleb jako je volební účast, počet kandidátů a kandidátních listin, průměrný věk kandidátů a jejich genderové rozlišení a přidělené počty mandátů jednotlivým vítězným kandidátním listinám.

Dílčím cílem je deskripce pojmů vztahujících se k problematice územní samosprávy a komunální politiky. Je potřeba vysvětlit a objasnit některé pojmy a procesy jako obec a její orgány, samostatná a přenesená působnost obce, volební systémy, struktura hlasu, volební klauzule, volební formule, politická participace a další.

Dalším z dílčích cílů je charakterizovat vybranou neměstskou obec Jičíněves, které se týká celá případová studie, a to z hlediska hlavních demografických a socioekonomických ukazatelů včetně komparace jejich vývoje v čase.

Na závěr je cílem interpretovat rozhovory s jednotlivými zastupiteli obce, které doplní výsledky provedených komparací.

2.2 Metodika

Bakalářská práce má charakter případové studie a je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část práce zahrnuje literární rešerši, která je zpracována na základě studia odborné literatury týkající se územní samosprávy, komunální politiky a regionálního rozvoje. Kromě odborné literatury je čerpáno zejména ze Zákona č. 128/2000 Sb. a ze Zákona č. 491/2001 Sb.

V jednotlivých kapitolách teoretické části práce jsou metodou deskripce objasněny pojmy, se kterými je důležité se seznámit pro pochopení praktické části práce. Problematika se týká vymezení obce a jejích orgánů, působnosti obce, komunálních voleb a volebních systémů a politické participace. Teoretická východiska jsou následně aplikována v druhé části práce.

Praktická část bakalářské práce pojednává zejména o hlavních socioekonomických a demografických ukazatelích vybrané obce. Zde je jako metoda výzkumu použit sběr sekundárních dat, metoda deskripce a komparace. Sekundární data pochází převážně z databází Českého statistického úřadu a z Programu rozvoje obce Jičíněves s důrazem na SMART řešení pro období 2022 – 2030. Většina sekundárních dat je následně porovnávána, jedná se zejména o volební výsledky do zastupitelstev obcí v letech 2014 – 2022 a o jednotlivé aspekty komunální politiky, jako je volební účast, přidělené počty mandátů, porovnání kandidátů podle pohlaví a věku a další.

V závěru práce jsou v rámci kvalitativního výzkumu interpretovány rozhovory se současnými zastupiteli obce Jičíněves. Těm byly položeny výzkumné otevřené otázky s možností volné odpovědi.

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení venkovských obcí

Česká republika se vyznačuje hustým a značně roztržštěným osídlením s velkým množstvím malých venkovských obcí s vlastní samosprávou (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010). Vysokým počtem obcí a zároveň malým průměrným počtem obyvatel tak Česká republika v rámci Evropy reprezentuje jeden z krajních modelů (Balík, 2009).

Pro potřeby výzkumu politického procesu představuje definice venkovských obcí komplikovaný úkol, který nelze jednoznačně vyřešit. V zásadě však lze použít hlavní tři přístupy jejich vymezení. První přístup definuje venkovský prostor podle počtu obyvatel daného sídla. V praxi se lze setkat s různými hranicemi počtu obyvatel, v České republice se za hranici oddělující neměstské obce a města tradičně pokládalo 2000 obyvatel. Podle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), je hranice vyšší, a to 3000 obyvatel. Na tento přístup navazuje i přístup druhý, podle kterého se za venkov pokládají sídla, která nejsou městy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Podle Českého statistického úřadu bylo k 1. 1. 2022 v České republice 5 650 neměstských obcí s celkovým počtem obyvatel 3 329 150. Podíl obyvatelstva neměstských obcí na celkovém počtu obyvatelstva ČR činí 31,7 % .

Tabulka 1 Města a neměstské obce v ČR

Typ obce	Počet obcí	Počet obyvatel	Podíl obyvatel v %
Města	608	7 187 557	68,3
Neměstské obce	5 650	3 329 150	31,7
Celkem	6 258	10 516 707	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Třetí přístup je založen na kritériu hustoty zalidnění. Podle metodiky OECD se za venkovské považují obce s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel na 1 km². V České republice se však venkov definuje jako území základních územních správních celků (obcí),

kteře mají hustotu zalidnění či osídlení nižší než 100 obyvatel na 1 km² (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.2 Obecní samospráva v České republice

Obecní samospráva je forma veřejné vlády a veřejné správy, umožňuje samostatně spravovat věci veřejné na území menším, než je stát. Každý stupeň územního samosprávného celku je vymezen geograficky, žije v něm společenství občanů a realizuje samosprávu veřejných záležitostí, které se týkají daného společenství občanů. Územní správa reprezentuje zájmy a preference občanů, je reprezentantem pluralitního demokratického systému v dané obci. Rozhodování je založeno na přímé a nepřímé veřejné volbě (Provazníková, 2015).

3.2.1 Postavení obcí

Současná legislativa charakterizuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce (Zákon č.128/2000 Sb.).

Obec disponuje vlastním majetkem a řadí se mezi veřejnoprávní korporace. Vystupuje v právních vztazích svým jménem a má právní odpovědnost. (Zákon č.128/2000 Sb.).

„Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“ (Zákon č.128/2000 Sb.)

Obec, která má alespoň 3000 obyvatel, je městem (Zákon č.128/2000 Sb.). Zvláštním typem obcí jsou města statutární, která mohou členit své území na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Obec může být také městysem. Na návrh obce tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády (Zákon č.128/2000 Sb.). Termín „městys“ má především historickou váhu a jedná se o typ obce velikostně a významově stojící mezi městem a vsí (Balík, 2009).

Balík uvádí, že termínem „obec“ můžeme označit všechny municipality, samotné městyse, města, statutární města i neměstské obce (vesnice). Pojem „obec“ má spíše symbolický význam a je terminologicky problémový. Například kompetence měst se neliší od kompetencí městysů nebo měst statutárních. Fakticky se liší pouze názvy obecních orgánů. Řadě měst náleží vyšší pravomoci, ty však nejsou vázané na označení „město“, nýbrž mají spojitost se zařazením mezi tzv. obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem (Balík, 2009).

3.2.2 Působnost obce

Působnost obce definuje Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Záležitosti obce si obec spravuje samostatně - samostatná působnost. Orgánu obce ale může být zákonem svěřen i výkon státní správy - přenesená působnost. (Zákon č.128/2000 Sb.)

Ve všem, co spadá do samostatné působnosti obce, je obec vázaná právním řádem, nevztahují se na ni pokyny jiných stupňů veřejné správy. Samostatná působnost obce je v příslušném zákoně uvedena příkladným výčtem. Jedná se zejména o záležitosti týkající se hospodaření obce, ustanovování orgánů samosprávy, vydávání obecně závazných vyhlášek, návrhu změn katastrálního území uvnitř obce, místního referenda, spolupráce s jinými obcemi a dalších. Obec v samostatné působnosti napomáhá vytvářet vhodné podmínky pro uspokojování potřeb svých občanů. Důležitými oblastmi pro rozvoj jsou zejména sociální péče, bydlení, ochrana zdraví, dopravní obslužnost, informovanost, vzdělávání, kultura a veřejný pořádek (Balík, 2009).

Přenesená působnost obce je dekoncentrovaná státní správa svěřená obcím zákony, a to na základě čl. 105 Ústavy České republiky. Pro výkon státní správy člení zákonná úprava obce do tří stupňů (Kadečka, Rigel, 2009).

„Přenesená působnost ve věcech, které stanoví zvláštní zákony, je

a) v základním rozsahu svěřeném obci vykonávána orgány obce určenými tímto nebo jiným zákonem nebo na základě tohoto zákona; v tomto případě je území obce správním obvodem,

b) v rozsahu pověřeného obecního úřadu (§ 64) vykonávána tímto úřadem,

c) v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností (§ 66) vykonávána tímto úřadem.“ (Zákon č.128/2000 Sb.).

Obcím I. stupně bylo přiděleno minimální množství delegované státní moci a patří sem přibližně 90% obcí v České republice. Obce II. stupně (obce s pověřeným obecním úřadem) mohou delegovanou státní správu uplatňovat i na území obcí v okolí. Jedná se cirká o 5% obcí České republiky. Obce III. stupně (obce s rozšířenou působností) mají nejširší územní pole působnosti, jedná se pouze o města a jejich zastoupení je přibližně 3% (Bernard a kol., 2011).

3.2.3 Funkce obcí

V České republice je otázka týkající se funkce obcí velmi komplikovaná, a to právě kvůli dvojí působnosti, samostatné a přenesené. V praxi mezi nimi dochází k neustálému pnutí. Stát se k některým záležitostem samostatné působnosti staví jako k přenesené. Problematickou oblastí je zejména financování přenesené působnosti (Balík, 2009).

Balík (2009) se při kategorizaci funkcí obce zaměřuje na pravomoci z oblasti přirozené (samostatné) působnosti a rozděluje je do následujících sedmi oblastí:

- politická funkce
- ekonomická funkce
- sociální funkce
- bezpečnostní funkce
- infrastrukturní funkce
- prognostická funkce

Politická funkce zahrnuje rozsáhlé množství pravomocí. Vyhlášení místního referenda a provedení jeho výsledků, volba a ustavování orgánů obce, rozhodování o členství v dobrovolných svazcích obcí (včetně mezinárodních), vytváření partnerství s dalšími obcemi, udělování čestného občanství, udělování cen, pojmenování ulic a dalších veřejných prostranství (Balík, 2009).

Ekonomické funkce se vztahují k hospodaření obce. Patří sem sestavování rozpočtu, schvalování závěrečného účtu a hospodaření podle rozpočtu, hospodaření s majetkem, zřizování peněžních fondů, zakládání a rušení právnických osob a organizačních složek územních samosprávných celků, rozhodování o účasti v nadacích a obchodních společnostech a poskytování a přijímání darů (Balík, 2009).

Sociální funkce mají vztah ke vzdělávání, zdravotnické péči, sportu a kultuře. Řadí se sem zakládání škol, sportovišť, zdravotnických zařízení, pečovatelských domů, klubů důchodců, kulturních zařízení, zřizování hřbitovů a další (Balík, 2009).

Ekologická funkce spočívá v zajišťování čistoty obce, svozu a likvidaci odpadů a v odvádění a čištění odpadních vod (Balík, 2009).

Bezpečnostní funkce se týká zejména pravomoci zřizovat obecní policii (Balík, 2009).

Infrastrukturní funkce zahrnuje především správu, údržbu a provozování zařízení, která jsou zřízena k uspokojování potřeb občanů obcí. Jedná se o údržbu komunikací, vodovodů, kanalizací atd (Balík, 2009).

Prognostické funkce slouží k přípravě plnění dalších funkcí v budoucnosti. Zahrnují schvalování programu rozvoje obce, územního plánu, regulačního plánu, přijímání koncepčních dokumentů v oblasti politického, ekonomického, sociálního, právního a organizačního rozvoje (Balík, 2009).

Instrumentem pro realizování těchto funkcí může být usnesení zastupitelstva nebo rady, uzavření smlouvy, vydání obecně závazné vyhlášky či ukládání sankcí (Balík, 2009).

3.2.4 Orgány obce

Tato bakalářská práce se zaměřuje na neměstskou obec, proto bude následující část textu věnována těm orgánům obce, které se v malých obcích vyskytují.

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce (Zákon č.128/2000 Sb.).

Orgánem obce může být i komise, pokud jí byl svěřen výkon přenesené působnosti (Zákon č.128/2000 Sb.).

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je základní orgán obecní samosprávy, o jeho složení rozhodují občané přímo, a to v obecních volbách. Rozhoduje v záležitostech, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, a které patří do samostatné působnosti obce. Mandát člena zastupitelstva obce je vykonáván osobně zastupitelem a vzniká zvolením (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Zastupitelský mandát má reprezentativní podstatu. Zastupitel totiž není vázán žádnými příkazy a pokyny, svůj mandát vykonává podle vlastního svědomí. Zastupitel má tři základní práva, a to právo iniciativy, právo interpelace a právo informace (Balík, 2009).

První z nich představuje právo předkládat návrhy zastupitelstvu, radě, komisím a výborům. Právo interpelace znamená, že zastupitel může vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její členy, předsedy výborů a další orgány. Právo informace definuje zákon, jedná se o právo požadovat informace ve věcech, které souvisí s výkonem funkce zastupitele obce (Balík, 2009).

Mezi povinnosti zastupitele patří aktivní účast a vyvarování se střetu zájmů. Zastupitel má povinnost účastnit se zasedání zastupitelstva a dalších orgánů, jejichž je členem. Plní úkoly, které mu tyto orgány uložily, hájí zájmy občanů obce a jedná tak, aby neohrozil vážnost své funkce (Balík, 2009).

Počet členů zastupitelstva se stanoví podle počtu obyvatel a velikosti územního obvodu (Zákon č. 128/2000 Sb.).

Tabulka 2 Počet členů zastupitelstva obce

Počet obyvatel obce	Počet členů zastupitelstva obce
do 500	5 - 15
nad 500 do 3 000	7 - 15
nad 3 000 do 10 000	11 - 25
nad 10 000 do 50 000	15 - 35
nad 50 000 do 150 000	25 - 45
nad 150 000	35 - 55

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 128/2000 Sb.

Zastupitelstvo obce volí z řad zastupitelstva starostu, místostarosty a další členy rady obce a odvolává je z funkce. K platnému usnesení, rozhodnutí nebo volbě zastupitelstva obce je potřeba nadpoloviční většina všech členů. Zastupitelstvo se schází v územním obvodu obce podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce. Zasedání zastupitelstva je veřejné (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti obce. Může rozhodovat i v oblasti přenesené působnosti, ale pouze za podmínky stanovené zákonem. V obcích, kde se rada obce nevolí, vykonává její pravomoci starosta (výjimku tvoří záležitosti, které zákon v takovém případě svěřuje zastupitelstvu obce) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Rada obce se skládá ze starosty, místostarosty/ů a dalších členů rady, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady obce nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce a je vždy lichý v rozmezí od 5 do 11 členů. Rada obce se nevolí v obcích, kde má zastupitelstvo obce méně než 15 členů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Rada obce je orgán, který je za výkon své činnosti odpovědný zastupitelstvu. Je usnášeníschopná za podmínky nadpoloviční většiny všech členů. Zákon nenařizuje pravidelnost scházení rady, podle potřeby ji svolá starosta obce. Oproti zasedání zastupitelstva obce je schůze rady obce neveřejná, ale zápisy z ní jsou přístupné veřejnosti (Balík, 2009).

Starosta obce

Starosta zastupuje obec navenek a je nejviditelnějším orgánem obecního zřízení. Musí být občanem České republiky. Tak jako rada obce, je i starosta výkonným orgánem. Záležitosti, které musí schválit zastupitelstvo obce a rada obce, může vykonat až po jejich schválení, jinak se považují za neplatné a dokonce protiprávní. Starostu i jeho zástupce (místostarostu/y) volí ze svých členů zastupitelstvo obce, a to absolutní většinou všech. Zastupitelstvo se zodpovídá starostovi (Balík, 2009).

Nejvýznamnější kompetencí starosty je pravomoc řídit zasedání zastupitelstva a rady. Má možnost určovat agendu, o níž se bude jednat a stanovovat pořadí na programu, to často předem rozhoduje o výsledcích jednání (Balík, 2009).

Starosta se souhlasem ředitele krajského úřadu jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu. Mezi jeho další úkoly patří například objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok a také plnění role zaměstnavatele podle zvláštních předpisů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu a také zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. Pokud obecní úřad nemá žádné zaměstnance ani tajemníka, skládá se pouze ze dvou členů (Balík, 2009).

V samostatné působnosti obce plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo a rada, také napomáhá komisím a výborům v jejich činnosti (Balík, 2009).

V případě, že je se jedná o obec s pověřeným obecním úřadem nebo o obec s rozšířenou působností, zřizuje se ze zákona funkce tajemníka obecního úřadu, který je zaměstnancem obce. Obce I. stupně uvedenou povinnost nemají, ale mohou této možnosti využít. Obecní úřad se také může, ale nemusí, členit na odbory. O tom, jak dělení proběhne, rozhoduje rada obce. Pokud není zřízena, má tuto pravomoc zastupitelstvo (Balík, 2009).

Tajemník obecního úřadu je odpovědný starostovi obce a nesmí vykonávat funkce v politických stranách a hnutích. Plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo obce, rada obce nebo starosta, vydává spisový řád, skartační plán, pracovní řád obecního úřadu a další vnitřní směrnice. Také plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obce, kteří jsou zařazení do obecního úřadu. Tajemník se

účastní zasedání zastupitelstva obce a schůzí rady obce, náleží mu však pouze poradní hlas (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Orgány zastupitelstva obce a rady obce

Výbory

Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory, které pověřuje plněním úkolů. Výbory předkládají své návrhy a stanoviska zastupitelstvu. Předseda výboru je vždy člen z řad zastupitelstva obce (kromě osadního výboru). Výbor se schází podle potřeby, počet členů je vždy lichý. Usnesení výboru je platné, pokud souhlasí nadpoloviční většina všech členů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Zastupitelstvo má povinnost zřídit vždy finanční a kontrolní výbor s nejméně třemi členy, kterými nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoba, která zabezpečuje rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Finanční výbor plní úkoly, kterými je pověřilo zastupitelstvo obce. Provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce (Balík, 2009).

Kontrolní výbor kontroluje, zda jsou ostatními výbory a obecním úřadem dodržovány právní předpisy (v rámci samostatné působnosti). Kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce, pokud je rada obce zřízena (Balík, 2009).

V obcích, v jejichž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů, kteří se hlásí k jiné než české národnosti, musí zastupitelstvo obce zřídit *výbor pro národnostní menšiny* (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

V částech obce může zastupitelstvo zřídit osadní nebo místní výbory.

Osadní výbor se skládá minimálně ze tří členů, konkrétní složení i počet určí zastupitelstvo obce. Členem výboru může být občan, který je přihlášen k trvalému pobytu v části obce, pro který je výbor zřízen. Hlavní činností výboru je předkládat zastupitelstvu obce návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Komise

Komise jako své iniciativní a poradní orgány zřizuje rada obce. Pokud byl komisi svěřen výkon přenesené působnosti, stává se i výkonným orgánem. V tomto případě může být jejím předsedou pouze osoba, která prokáže zvláštní způsobilost v oblasti komisí svěřené přenesené působnosti. Svá stanoviska a připomínky předkládá komise radě obce, které se také odpovídá. Ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku odpovídá starostovi. Komise se usnáší většinou hlasů svých členů (Balík, 2009).

Zastupitelstvo obce nemůže zřizovat komise a rada obce nemůže zřizovat výbory (Balík, 2009).

3.3 Komunální volby

Volby do zastupitelstva obce v České republice, podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb i rozsah soudního přezkumu upravuje zákon č. 491/2001 Sb. (o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Pravidla konání voleb dále upravuje Vyhláška č. 59/2002 Sb. (Vyhláška Ministerstva vnitra o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do obecních zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů).

Funkční období zastupitelstev obcí je čtyřleté. Volby se konají tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Aktivní i pasivní volební právo je upraveno v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., který definuje občana obce a jeho práva. Aktivní volební právo v rámci zastupitelstva obce, tj. právo volit, má občan obce, který je v obci přihlášen k trvalému pobytu a dosáhl věku 18 let. Toto právo má také občan jiného státu, který dosáhl věku 18 let a je v obci přihlášen k trvalému pobytu, a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je vázána Česká republika. Pasivní volební právo, tj. právo být volen, je upraveno podobně, jelikož členem zastupitelstva obce může být zvolen v zásadě každý volič (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Existují i překážky pro výkon volebního práva:

„Překážkami výkonu volebního práva jsou zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva, zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu, nebo výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon služby vojáka v záloze v zahraničí“ (Zákon č. 491/2001 Sb.).

Pasivní volební právo přiznává zákon každému, kdo splňuje všechna předchozí vymezení, ale bez omezení pro vojáky a vězně. Byť nemohou volit, mohou být voleni ve svých obcích (Balík, 2009).

S pasivním volebním právem souvisí slučitelnost funkcí. Funkce člena zastupitelstva obce není slučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem obce zařazeným do obecního úřadu, pokud vykonává přímo státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce. Funkce člena zastupitelstva se neslučuje s výkonem státní služby podle služebního zákona (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.3.1 Funkce voleb

Podle běžného názoru jsou volby mechanismem, pomocí něhož lze politiky volat k odpovědnosti a mít je k tomu, aby sledovali takovou politickou linii a přijímali taková politická opatření, v nichž se odráží veřejné mínění. Zde se zdůrazňují ty funkce voleb, které míří *zdola nahoru*: výběr politiků, reprezentace, formování vlády, ovlivňování politické linie atd. Některé názory naopak líčí volby jako nástroj, jehož pomocí vlády a elity vykonávají kontrolu nad obyvatelstvem. Tyto názory kladou důraz na funkce, které míří *shora dolů*: vytváření legitimacy, ovlivňování veřejného mínění a posilování elit (Heywood, 2008).

Stejně jako veškerá politická komunikace jsou i volby „obousměrnou ulicí“, která vládě i lidu skýtá šanci ovlivňovat se navzájem (Heywood, 2008).

Pravidelně pořádané svobodné volby jsou základním pilířem zastupitelské demokracie. Umožňují ustavit legitimní politické a správní orgány a poskytují občanům možnost výběru mezi politickými alternativami. Hlavním úkolem voleb je zjistit aktuální rozložení politických sil v daném politickém prostoru a zajistit jim odpovídající reprezentaci. Volby

umožňují zjistit aktuální požadavky a priority společnosti (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Občané mají možnost kontrolovat zastupitelské i výkonné orgány a v případě nespokojenosti s politickou reprezentací ji mohou vyměnit. V tomto případě se jedná o kontrolní funkci voleb. Legitimizační funkce voleb spočívá v získání legitimacy zvoleného orgánu tím, že si ho voliči přímo zvolili. Aktem voleb dochází k integraci politických sil, které reprezentují odlišné zájmy a priority, a zároveň k integraci celé společnosti. Zde hovoříme o funkci integrační (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Podmínka funkčnosti voleb je politická pluralita a svoboda volby. Musí existovat skutečná možnost výběru mezi více stranami a kandidáty. V České republice může vznikat v tomto ohledu problém u nejmenších obcí, kde často kandiduje do zastupitelstva obce velmi málo kandidátů a volebních stran (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.3.2 Volební systémy

Označení volební systém si lze vykládat jako metodu převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu. Volební systém vystihuje podobu volebního mechanismu a zahrnuje jeho základní komponenty, kterými jsou volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební formule (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

V užším slova smyslu ho lze definovat jako princip, na kterém je založeno převádění hlasů na mandáty. Rozlišují se dva základní volební principy, většinový a proporcionální. Ty se liší především konstrukcí volebních obvodů. Většinové systémy jsou založeny na jednomandátových volebních obvodech, systémy proporcionální zase na vícemandátových (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Volební obvod

Důležitou proměnnou poměrných volebních systémů je velikost volebního obvodu. Ta se poměruje počtem mandátů, které se v daném obvodu rozdělují. V praxi se velikost volebních obvodů liší. Čím větší je velikost volebního obvodu, tím proporčnější jsou volební výsledky. Uvádí se, že velikost volebního obvodu má na proporcionalitu silnější dopad, než jiné faktory. Volební obvody lze rozdělit do tří velikostních kategorií:

- nízká (2 – 4 mandáty)
- střední (5 – 9 mandátů)
- vysoká (10 a více mandátů) (Balík, 2009).

V komunálním prostředí České republiky je většina zastupitelstev jedním volebním obvodem, rozhodující je tedy velikost zastupitelstva (Balík, 2009).

„Obec tvoří jeden volební obvod. Zastupitelstvo obce může nejpozději 85 dnů přede dnem konání voleb vytvořit více volebních obvodů:

a) v obcích s počtem obyvatel do 10 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 5 členů zastupitelstva obce,

b) v obcích s počtem obyvatel od 10 001 do 50 000 obyvatel tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 7 členů zastupitelstva obce,

c) v obcích s počtem obyvatel nad 50 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 9 členů zastupitelstva obce“ (Zákon č. 491/2001 Sb.).

Tabulka 3 Velikost volebních obvodů

Počet obyvatel obce	Počet členů zastupitelstva	Velikost volebního obvodu
do 500	5 – 15	min. 5 mandátů
nad 500 do 3 000	7 – 15	min. 5 mandátů
nad 3 000 do 10 000	11 – 25	min. 5 mandátů
nad 10 000 do 50 000	15 – 35	min. 7 mandátů
nad 50 000 do 150 000	25 – 45	min. 9 mandátů
nad 150 000	35 - 55	min. 9 mandátů

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 128/2000 Sb. a Zákona 491/2001 Sb.

Forma kandidatury

Český komunální volební systém je poměrný a lze ho označit také za listinný. Určujícím znakem listinného volebního systému je existence kandidátních listin předložených volebními stranami voličům (Balík, 2009).

Listinné systémy je možné rozdělit do 3 kategorií, na přísně vázané kandidátní listiny, vázané kandidátní listiny a otevřené kandidátní listiny. V případě přísně vázané kandidátní listiny nemá volič žádnou možnost měnit pořadí osob, ani hlasovat pro kandidáty z různých listin. Vázané kandidátní listiny fungují tak, že pořadí kandidátů určuje nominující subjekt, volič má ale možnost udělovat své preference. V případě volných kandidátních listin volič nemá možnost měnit pořadí kandidátů, ale může je vybírat z různých stran. Mandáty jsou přidělovány stranám na základě poměru všech preferencí udělených kandidátům dané strany, v jejím rámci pak ale kandidátům, kteří obdrželi nejvíce preferenčních hlasů. Kandidát musí dosáhnout stanoveného podílu oproti průměru kandidátky, aby se jeho pořadí na kandidátce změnilo (Balík, 2009).

V případě komunálního volebního systému hovoříme o otevřených kandidátních listinách. Otevřené a neblokované kandidátní listiny podporují vnitrostranickou konkurenci, omezují vliv stranických lídrů na konečný výběr kandidátů a tím umožňují vznik přímého a užšího vztahu mezi voliči a kandidáty a také posilují transparentnost a demokratickou participaci (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Kandidátní listiny mohou podávat registrované politické strany a politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran či politických hnutí a nezávislých kandidátů. Politické strany a hnutí jako registrované politické subjekty nepotřebují ke vstupu do volebního klání na obecní úrovni žádnou další kvalifikaci (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Pro volby do téhož zastupitelstva obce může volební subjekt podat pouze jednu kandidátní listinu. Pokud tvoří kandidátní listinu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, musí vždy připojit petici řádně podepsanou voliči, kteří podporují jejich kandidaturu (Čmejrek, 2008).

Sdružení nezávislých kandidátů potřebuje tolik podpisů voličů, jejichž počet odpovídá 7 % obyvatel dané obce či obvodu. U samostatně kandidujících nezávislých kandidátů se jedná o 5 – 0,5 % počtu občanů v závislosti na velikosti obce či obvodu. Potřebný počet podpisů voličů zveřejňuje registrační úřad na úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Tabulka 4 Počty podpisů na peticích

Obec / volební obvod	Potřebný počet podpisů pro nezávislé kandidáty	Potřebný počet podpisů pro sdružení nezávislých kandidátů
do 500 obyvatel	5 %	7 %
nad 500 do 3 000 obyvatel	4 %, nejméně 25	7 %
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	3 %, nejméně 120	7 %
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	2 %, nejméně 600	7 %
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	1 %, nejméně 1 000	7 %
nad 150 000 obyvatel	0,5 %, nejméně 1 5000	7 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 491/2001 Sb.

Struktura hlasu

Na komunální úrovni je bezprostřední participace občanů zakotvena především v podobě místního referenda. Za zprostředkovanou participaci může být považována i možnost tzv. panašování. Panašování znamená, že volič má možnost sestavit si hlasovací lístek podle svého uvážení ze všech předložených kandidátních listin, není omezen na jedinou z nich. Zavedením panašování má občan větší možnost ovlivnit složení zastupitelstva obce (Balík, 2009).

Volič má k dispozici vícenásobný hlas. Může volit tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva má být zvoleno (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Volič tedy může při provádění volby využít následující způsoby postupu:

- Na hlasovacím lístku označí jednu volební stranu. Tím dává svůj hlas každému kandidátovi volené strany.
- Označí jednotlivé kandidáty z různých volebních stran, čímž každý z nich získává jeden hlas.

- Předchozí dva způsoby je možné kombinovat. Lze označit jednu volební stranu a z ostatních volebních stran ještě jednotlivé kandidáty. Tím získají hlas všichni jednotlivě označení kandidáti a z označené volební strany tolik kandidátů, kolik zbývá do počtu volených členů zastupitelstva obce po odečtení kandidátů jednotlivě označených, a to v pořadí, v němž jsou kandidáti označené strany uvedeni (Balík, 2009).

Aby byly voličům umožněny všechny možné strategie hlasování (a také proto, aby bylo možné toto hlasování zpracovat), dostává každý volič jediný volební lístek, na němž jsou uvedeny všechny kandidující strany včetně jejich kandidátů v daném volebním obvodu (Bureš a kol., 2013).

Z uvedeného mechanismu panašování se může zdát, že volič své hlasy dává přednostně nebo pouze jednotlivým kandidátům. Většina voličů si to opravdu myslí, ale opak je pravdou. Hlas odevzdaný pro některého z kandidátů je v první řadě hlasem pro volební stranu, která vybraného kandidáta nominovala. Označený kandidát získává pouze jakousi formu preferenčního hlasu, díky němuž se může, ale nemusí, dostat na volitelné místo v kandidátní listině. Ve skutečnosti se v obecní volební legislativě s termínem preferenční hlas nesetkáme (Bureš a kol., 2013).

Nejčastěji uváděným problémem spojeným s panašováním je jejich „skryté působení“. Jakkoli se totiž tváří jako způsob osobní volby, jedná se stále o volby kandidátních listin. Odevzdané hlasy v první řadě určují výsledek konkrétního volebního subjektu. V rámci panašování není možné podpořit pouze konkrétního kandidáta, aniž by nebyla podpořena i jeho volební strana. Může se tedy paradoxně stát, že náš hlas přispěje k tomu, že je zvolen jiný kandidát ze stejné listiny, kterému jsme ale hlas nedali (Balík, 2009).

Pouze pokud se některému z kandidátů v rámci dané kandidátní listiny podaří získat alespoň o 10 % voličských hlasů více, než byl průměrný počet hlasů voličů na jednoho kandidáta, je takový kandidát zařazen na první místo kandidátní listiny (Bureš a kol., 2013).

Volební klauzule

Vzhledem k ambici snížit míru fragmentace zastupitelstev obcí zavedla volební reforma z roku 2001 do obecního volebního systému mechanismus uzavírací klauzule (Bureš a kol., 2013).

Jde o zákonem stanovenou hranici, kterou musí politický subjekt překonat, aby byl zařazen do procesu rozdělování mandátů (Balík, 2009).

Výše volební klauzule činí 5 % z celkového počtu hlasů ve volbách poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem kandidátů strany (nejvýše však počtem volených členů zastupitelstva). Pokud by klauzuli nepřekonaly alespoň dvě kandidátky, snižuje se hranice postupně vždy o 1% až do splnění uvedené podmínky. Další podmínkou je, že takto bude obsazena alespoň nadpoloviční většina mandátů, popřípadě celkový počet mandátů bude v rámci celé obce větší než pět. Pokud nebude uvedená podmínka splněna, snižuje se opět procentní hranice postupně o další procento až do splnění této druhé podmínky (Balík, 2009).

Byla-li pro volby do příslušného zastupitelstva podána pouze jedna kandidátní listina, k hranici 5 % se nepřihlíží (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Volební formule

Volební formule je způsob převádění odevzdaných hlasů na mandáty a je jednou z klíčových proměnných listinných poměrných systémů. Odborná literatura dělí volební formule na volební kvóty a volební dělitele (Balík, 2009).

Volební kvóta zjišťuje minimální počet hlasů, které jsou potřeba k zisku jednoho mandátu. Volební dělitel vychází z předpokladu, že na zisk křesla by měl mít nárok ten subjekt, který vykazuje nejvyšší průměr hlasů na mandát (Balík, 2009).

Obecně lze tvrdit, že vlastnosti volebních formulí závisí na velikosti volebních obvodů, s velikostí volebního obvodu dochází ke zvyšování proporcionality výsledků a čím menší volební obvod je, tím více působí vlastnosti volebních formulí. Vlastnosti jsou také závislé na počtu přidělovaných mandátů. V České republice se při volbách do zastupitelstev obcí používá d'Hondtova volební formule, která posiluje nadreprezentaci silných stran (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Pro přepočítání voličských hlasů na mandáty je potřeba nejprve určit počet voličských hlasů, jenž politický subjekt získal. K hlasům voličů, které obdržela volební strana jako celek, se připočítávají hlasy voličů přidělené jednotlivým kandidátům nominovaným touto volební stranou. Z tohoto součtu voličských hlasů se pak vypočítává počet obecních

zastupitelských mandátů, jenž příslušné volební straně v rámci daného volebního obvodu připadne (Bureš a kol, 2013).

Český statistický úřad dělí celkový počet platných hlasů, který obdržela postupující kandidátní listina, postupně čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o jedno vyšším tak, aby počet dělicích operací odpovídal počtu kandidátů na kandidátní listině. Vypočítané podíly jsou seřazeny podle velikosti až do počtu mandátů, které mají být v daném volebním obvodu přiděleny. Za každý podíl v početní řadě získává kandidátní listina jeden mandát. Pokud se podíly rovnají, rozhodne celkový počet hlasů získaný kandidátní listinou, pokud je výsledek stejný, rozhodne los (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Pro přidělení mandátů jednotlivým kandidátům Český statistický úřad vydělí celkový počet hlasů odevzdaných pro volební stranu počtem kandidátů této volební strany. Pokud má některý kandidát nejméně o 10 % více hlasů, než je takto stanovený průměr vyjádřený celým číslem bez zaokrouhlení, postupuje v kandidátní listině na první místo. Je-li takových kandidátů více, určí se jejich pořadí podle počtu hlasů, které pro ně byly odevzdány. V případě rovnosti hlasů mezi postupujícími kandidáty je rozhodující původní pořadí, v jakém jsou uvedeni na kandidátní listině (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.4 Politická participace

Termín politická participace bývá často považován za synonymum termínu volební účast, někteří autoři ale tvrdí, že tyto dva pojmy spolu nemají nic společného. V každém případě lze na volební účast nahlížet jako na jeden z projevů politické participace. Volební akty vypovídají o politické kultuře daného systému, o charakteru politické obce a její soudržnosti či soutěživosti či o míře zapojení občanů do politického systému (Balík, 2009).

Na volební účast lze nahlížet dvěma pohledy. Podle prvního je volební účast a kandidatura občanů indikátorem kvality demokracie. Klesající volební účast je pokládána za varování politickým elitám a za vážný problém, který ohrožuje demokracii. Podle druhého přístupu je pokles volební účasti normální a přirozený jev, který souvisí se stabilizací demokratické politiky a s obecným souhlasem občanů s dosavadním vývojem. Zvýšení volební účasti může být dle tohoto přístupu dokonce známkou krize demokratického

systemu, to podle Balíka (2008) platí právě na komunální úrovni politického procesu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Kromě volební participace, která představuje účast ve volbách, lze participaci občanů na lokálním politickém procesu zkoumat v dalších rovinách. Druhá rovina zahrnuje další formy politické participace občanů, jako členství v politických stranách, zapojení se do volebních a jiných aktivit politických stran, účast na politických diskusních fórech apod. Třetí rovina představuje zapojení občanů do veřejného života v obci, jedná se zejména o aktivity související se spolkovou a zájmovou činností (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Komparací volebních výsledků lze snadno prokázat závislost volební účasti na typu voleb. Největší důležitost přikládají občané České republiky volbám do poslanecké sněmovny, volby do zastupitelstev obcí si ve volební účasti drží druhé místo. Toto zjištění lze odůvodnit tím, že občan se identifikuje nejen se svým státem, ale i se svou obcí, která představuje jeho přirozený sociální a politický prostor. Nejmenší důležitost přikládají občané volbám do Evropského parlamentu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Pro voliče v České republice je typická spíše nižší volební účast. Faktem je, že od roku 1989 volební účast výrazně poklesla (Balík a kol., 2016), což reprezentuje tabulka volební účasti ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR v letech 1990 – 2022.

Tabulka 5 Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR, 1990 - 2022

Rok	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Volební účast	73,5	62,3	46,7	45,5	46,4	48,5	44,5	47,3	46,07
	%	%	%	%	%	%	%	%	%

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z www.volby.cz

Dalším důležitým projevem občanské participace na veřejném životě obce je zájem místních občanů o zasedání zastupitelstva obce a účast na něm (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Proti politické participaci stojí i řada překážek, může to být nedostatečné vzdělání pro zapojení se do politického procesu, byrokratická zátěž, absence pocitu rovnocennosti

stran, neochota obce začlenit participaci do svých rozhodovacích a plánovacích procesů a další (Čermák, Vobecká a kol., 2011).

Jako participace občanů na politice není chápána pouze jejich volební účast, ale také jejich protestní chování v podobě podpory nejrůznějších petic a účasti na demonstracích. Nesporně sem patří také projev přímé demokracie v podobě referend (Balík a kol., 2016).

S nástupem digitálních technologií se stále častěji objevují různé varianty a definice digitální participace. E-participace je dle oddělení ekonomických a sociálních záležitostí OSN definována jako proces zapojení občanů do vládnutí a rozhodování skrze nástroje informačních technologií tak, aby tyto procesy byly participativní, inkluzivní a role občanů alespoň poradní. E-participace může být měřena pomocí E-Participation Index (EPI), který se skládá ze tří komponent:

1. e-informace – dostupnost online informací
2. e-konzultace – možnost občanů konzultovat online
3. e-rozhodování – přímé zapojení občanů do rozhodovacího procesu online (Pavlík, 2020).

Česká republika se v reportu United Nations z roku 2018 umístila na nelichotivém 92. místě ze 193 hodnocených zemí. Zapojení občanů může probíhat jak klasickými analogovými metodami (veřejná setkání, dotazníky, ankety), tak prostřednictvím digitálních metod (mobilní aplikace, webové hlasování). Se vzrůstajícím tlakem na větší občanskou participaci vznikla celá řada aplikací, jako jsou PocitoveMapy.cz, ZmapujTo, Lepší místo nebo Čistý-Komín. Tyto aplikace mohou sloužit k jednorázovým sběrům dat, ale mohou být použity také pro dlouhodobou komunikaci mezi radnicí a občany – např. Mobilní rozhlas (Pavlík, 2020).

4. Praktická část práce

Obrázek 1 Znak obce Jičíněves

Zdroj: jicineves.cz

4.1. Demografická a socioekonomická charakteristika obce Jičíněves

4.1.1 Historie obce

Jičíněves zřejmě existovala již koncem 13. století za vlády krále Václava II., má se za to, že svůj název nese po jeho manželce Jitce. První písemná zmínka o Jičíněvsi však pochází až z roku 1360, kdy statek Jičíněves získal Diviš z Jičíněvsi. Během dalších desetiletí vlastnilo Jičíněves několik majitelů. V roce 1540 se stal vlastníkem statku Vilém Otomar z Holohlav, později Barbora z Boskovic. Několik let poté se statek stal dědictvím Jana ml. z Valdštejna. Na počátku 17. století byla Jičíněves připojena Albrechtem z Valdštejna k panství Veliš (Komárek, Beneš, 2022).

Významným obdobím byl počátek 18. století, kdy se Jičíněves stala centrem panství rodu Šliků. Tomu předcházela výstavba barokního zámku s anglickým parkem a kaplí vysvěcené sv. Antonínu Paduánskému, budova byla navržena architektem J. B. Matheyem. Z Bartoušova k zámku vedla 2 km dlouhá lipová alej, tato kompozice je dnes součástí unikátní barokní komponované krajiny nazývané Mariánská zahrada. Do budovy zámku byly přesunuty kanceláře panství a také se užíval jako lovecký zámeček. Za komunistického režimu, v roce 1949 byl zámek Schlikům odebrán státem. Až v rámci restitucí byl počátkem 90. let vrácen původním vlastníkům (Komárek, Beneš, 2022).

Na konci 19. století proběhla v obci řada změn. Byla zde otevřena dvoutřídní škola a poštovní úřad. Významným počinem bylo také vybudování obchodní dráhy z Nymburka do Jičína. Počátkem 20. století byl v Jičíněvsi založen sbor dobrovolných hasičů a byla zřízena tělovýchovná jednota. O dvě desítky let později vznikl v obci fotbalový klub Spartak Jičíněves. O modernizaci obce se ve 30. letech 20. století zasloužilo zavedení elektřiny a vystavění vodovodu. Počátkem nového tisíciletí byla v místních částech Jičíněves, Dolany a Keteň dokončena plynofikace (Komárek, Beneš, 2022).

Během 20. století probíhaly velké změny ve správním území obce. V 60. letech byly připojeny obce Bartoušov, Kostelec a Žitětín, v 70. letech pak Labouň a Dolany. Další změna nastala v roce 1986, kdy přibyla místní část Keteň. V roce 1990 se odpojil Kostelec, který se stal samostatnou obcí (Komárek, Beneš, 2022).

4.1.2 Poloha obce

Obec Jičíněves se nachází v Královéhradeckém kraji v okrese Jičín v nadmořské výšce 254 m. n. m. Katastrální výměra obce činí 16,97 km². Jičíněves má další přidružené části, a to Bartoušov, Dolany, Keteň, Labouň a Žitětín, celkem se tedy skládá z šesti částí (jicineves.cz).

Jičíněves je součástí správního obvodu obce s rozšířenou působností Jičín a stejnojmenného obvodu s pověřeným obecním úřadem. Geograficky se katastr obce nachází v Jičínské pahorkatině, která s dalšími oblastmi tvoří Českou tabuli (Komárek, Beneš, 2022).

Podíl orné půdy na celkové rozloze činí 59 %. Orné půdy nepatrně ubývá, a to z důvodu bytové zástavby, další úbytek je očekáván s realizací obchvatu kolem zastavěné části Jičíněvsi. Podíl lesních pozemků činí 17 % a podíl zastavěných ploch 2 %, ty tvoří mj. dopravní stavby, zámek a brownfieldy. Jičíněves se vyznačuje vysokou hustotou vodních ploch, velký podíl tvoří zejména rybníky (Zámecký, Zásobní, Bartoušovský a Žitětínský) (Komárek, Beneš, 2022).

4.1.3. Demografie obce

Počet obyvatel

K 31.12.2021 žilo v Jičíněvsi 619 obyvatel, z toho genderově převažují muži v počtu 316, žen žilo v obci 303. V předchozích letech počet obyvatel stále rostl a v obci bylo zastoupeno více mužů než žen (ČSÚ).

Z hlediska populační velikosti v rámci České republiky patří Jičíněves mezi středně velké venkovské obce o velikostní kategorii 500 – 900 obyvatel (Komárek, Beneš, 2022).

Tabulka 6 Stav obyvatel obce Jičíněves k 31.12.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvatel	586	593	595	613	619

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

V tabulce č. 7 je zobrazen historický vývoj počtu obyvatel v obci Jičíněves. Z tabulky lze vyčíst postupný pokles obyvatel v obci. Tabulka demonstruje postupné vylidňování českého venkova (Komárek, Beneš, 2022).

Tabulka 7 Historický vývoj počtu obyvatel v obci Jičíněves

Rok	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
Počet obyvatel	1565	1544	1497	1388	1118	992	885	745	656	583	560

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

V Jičíněvsi v posledních letech vzrostl počet narozených dětí, přirozený přírůstek však dosáhl kladné hodnoty pouze v roce 2020, v ostatních letech se jedná o přirozený

úbytek obyvatel. Přírůstek stěhováním vykazuje kladné hodnoty po celé uvedené období (ČSÚ).

Tabulka 8 Přírůstky obyvatel v obci Jičíněves

		2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození		2	6	8	10	11
Zemřelí		14	9	10	3	12
Přistěhovalí		17	32	15	16	15
Vystěhovalí		13	22	11	5	12
Přírůstek (úbytek)	přirozený	-12	-3	-2	7	-1
	stěhováním	4	10	4	11	3
	celkový	-8	7	2	18	2

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Věková struktura obyvatel

K 31. 12. 2021 byl věkový průměr obyvatel Jičíněvsi 41,1. V předchozích letech byl průměrný věk vyšší, obyvatelstvo obce nepatrně mládne. Průměrný věk v České republice je v roce 2021 vyšší, a to 42,7 (ČSÚ).

Většina obyvatel obce je v produktivním věku (15 – 64 let), v roce 2021 to bylo konkrétně 399 obyvatel. V předchozích letech byla situace podobná. Občanů ve věku nad 64 let postupně přibývá, v roce 2021 jejich počet činil 115. Osob do 15 let také začalo přibývat, v roce 2021 jejich počet vystoupal na 105 (ČSÚ).

Z následující tabulky lze snadno vypočítat i index stáří, který vypovídá o stárnutí populace. Vyjadřuje, kolik obyvatel ze starších věkových skupin připadá na sto dětí. Je-li výsledná velikost indexu větší než sto, je podíl sledované dětské složky obyvatel vyšší než podíl starších osob a naopak. V Jičíněvsi se index stáří postupně snižuje (ČSÚ).

Obrázek 2 Index stáří

$$\text{Index stáří} = \frac{\text{počet obyvatel ve věku 65 a více let}}{\text{počet obyvatel ve věku 0 - 14 let}} \times 100$$

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 9 Podrobný stav obyvatel v obci Jičíněves

		2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvatel		586	593	595	613	619
Pohlaví	muži	306	309	315	325	316
	ženy	280	284	280	288	303
Věk	0-14	85	85	87	96	105
	15-64	398	405	400	402	399
	65 a více	103	103	108	115	115
Průměrný věk		41,7	41,7	41,5	41,4	41,1
Index stáří		121,2	121,2	124,1	119,8	109,5

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Struktura obyvatel podle vzdělanosti

V roce 2021 žilo v Jičíněvsi 489 osob, kterým bylo 15 a více let. Podle sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) bylo 80 obyvatel se základním vzděláním (vč. neukončeného). Eviduje se také jedna osoba bez vzdělání. Nejvíce obyvatel dosáhlo vzdělání středního bez maturity (včetně vyučení), a to celkem 184 osob. Úplně středoškolské vzdělání má 136 osob. Zástupců s vysokoškolským vzděláním zde nalezneme 49, s vyšším odborným 6. U 33 osob nebylo vzdělání zjištěno (ČSÚ).

Z následující tabulky je patrné, že během jednoho desetiletí se snížil počet osob se základním vzděláním, ale i středním vzděláním bez maturity (vč. vyučení). Naopak vzrostl počet vysokoškolsky vzdělaných osob i osob s úplným středním nebo vyšším odborným vzděláním.

Tabulka 10 Vzdelanostní struktura obyvatel

		SLDB 2021	SLDB 2011
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více		489	473
Nejvyšší dosažené vzdělání	Bez vzdělání	1	1
	Základní a neukončené	80	105
	Střední (bez maturity) a vyučení	184	201
	Úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné vč. nástavbového	142	114
	Vysokoškolské	49	31

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (SLDB 2011 a SLDB 2021)

Národnostní a náboženská struktura obyvatel

Údaje z posledního Sčítání lidu, domů a bytů říkají, že z celkového počtu 592 osob se hlásilo 328 osob k české národnosti. V Jičíněvsi má zastoupení i národnost slovenská (9 osob), polská (4 osoby), německá (1 osoba), romská (5 osob), ruská (2 osoby) a ukrajinská (6 osob) (ČSÚ).

Z celkového počtu obyvatel je 38 věřících, kteří se ale nehlásí k žádné církvi, náboženské společnosti nebo směru. Dalších 35 osob je věřících hlásících se k církvi. Největší zastoupení má církev římskokatolická (11 osob), dále církev československá husitská (4 osoby) a českobratrská církev evangelická (1 osoba). V Jičíněvsi žije 126 osob bez náboženské víry, 48 obyvatel se nevyjádřilo. Při porovnání dat s rokem 2011 bylo zjištěno, že celkový počet věřících mírně stoupl, a to z počtu 54 na počet 73 (ČSÚ).

4.1.4 Socioekonomická charakteristika obce

V roce 2021 byla pracovní síla v Jičíněvsi tvořena 308 osobami z celkového počtu 592 obyvatel. Pracovní sílu představovalo 308 zaměstnaných osob, 26 pracujících důchodců a 3 osoby na mateřské dovolené (ČSÚ)

Nejvíce obyvatel bylo zaměstnáno v průmyslu, celkem 121 osob. 28 osob pracovalo v oblasti ekonomické činnosti velkoobchod a maloobchod; oprava a údržba motorových vozidel. Dalších 27 obyvatel pracovalo v zemědělství, lesnictví a rybářství (ČSÚ).

K 31.12.2022 bylo v Jičíněvsi 9 osob evidovaných jako uchazeči o zaměstnání na Úřadu práce České republiky. Podíl nezaměstnaných osob v obci činil 2,01 %, ve srovnání s Královéhradeckým krajem i celou Českou republikou se jedná o nižší hodnotu (ČSÚ).

Tabulka 11 Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. 2022

	Podíl nezaměstnaných osob v %
Jičíněves	2,01
Královéhradecký kraj	3,10
Česká republika	3,72

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Z hlediska ekonomické struktury v obci převažují především fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona. V Jičíněvsi se nenachází žádné větší podniky. Mezi největší zaměstnavatele patří tyto společnosti s ručením omezeným: SCHLIK JIČÍNĚVES, MAGALCO, Firemní služby, Kováč Company, SHJ plus, Schlikovský dvůr, ELMONTA a Straka Consulting (Komárek, Beneš, 2022).

4.1.5 Občanská vybavenost

Obchod a služby

Strategická dopravní poloha obce Jičíněves nabízí širokou škálu služeb v nedalekém městě Jičíně (Komárek, Beneš, 2022).

V Jičíněvsi funguje mateřská škola a základní škola s výukou od 1. do 9 třídy. V budově obecního úřadu se nachází pobočka Pošty Partner a obecní knihovna, která zajišťuje i meziknihovní výpůjčky a nabízí připojení k internetu. Kromě toho zde mohou obyvatelé navštívit ordinaci praktického lékaře, který ordinuje jednou týdně (jicineves.cz). Vedle budovy je umístěn Z-BOX, výdejní box Zásilkovny.

V obecní části Žitětín byl vybudován dům pro seniory.

V části obce Jičíněves se nachází moto bazar s nabídkou servisu a prodeje motocyklů, v části obce Bartoušov jsou poskytovány služby likvidace nebezpečného odpadu včetně sběru, výkupu a prodeje druhotných surovin. V obci je dostupný chov a prodej ryb či ovcí (Jičíněves, Bartoušov). V budově, kde se nachází kulturní dům, mohou obyvatelé využít i služby pohostinství. Obec Jičíněves také spravuje dvě veřejná pohřebiště v Žitětíně a Dolanech (jicineves.cz).

V obci chybí obchod se základními potravinami, proto ji lze zařadit mezi obce s malou občanskou vybaveností (Komárek, Beneš, 2022). Od listopadu 2022 začala do všech částí obce zajíždět pojízdná prodejna s nabídkou potravin (jicineves.cz), což je úlevou zejména pro seniory v obci.

Obec Jičíněves má vlastní webové stránky, aktivně využívá Mobilní Rozhlas a také facebookové stránky obce.

Technická infrastruktura

Vodovod je zaveden v místní části Jičíněves, v letech 2021 a 2022 byl vybudován i v místních částech Bartoušov, Labouň a Žitětín. Výstavba je plánována i ve zbývajících částech obce, již bylo získáno stavební povolení a obec má v plánu na realizaci projektu čerpat dotace (Komárek, Beneš, 2022).

Plynofikace je zavedena v Jičíněvsi, Dolanech a Ketni. Vedení elektřiny je s výjimkou zhruba poloviny Jičíněvsi vedeno vzduchem. Splašková kanalizace na území obce není. Obec zajistila sběr tříděných odpadů, v každé části obce je vyhrazeno místo s kontejnery (Komárek, Beneš, 2022).

Dopravní obslužnost

Obec má příznivou dopravní obslužnost. Železniční trať se zastávkami vede Bartoušovem, poblíž Žitětína a Jičíněvsi. Intenzita vlakového spojení na trasách Jičíněves – Jičín a Jičíněves – Nymburk je ve všední den každou hodinu. Autobusová doprava má frekvenci spojů nižší, nejvíce spojů se nabízí v ranních a odpoledních hodinách. Autobusové spojení postrádá pouze místní část Keteň, nejbližší zastávka pro její obyvatele se nachází v Bartoušově (Komárek, Beneš, 2022).

V minulých letech byly v centru obce vystavěny chodníky, což přispívá ke zlepšení bezpečnosti.

Místními částmi obce Dolany a Keteň vede cyklotrasa do Jičína. V ostatních částech obce nejsou žádné cyklostezky ani turistické trasy.

Školství, zdravotnictví a sociální služby

V obci se nachází Základní a Mateřská škola Jičíněves. Mateřská škola má kapacitu pro 40 dětí. Kapacita základní školy je 45 žáků a je organizovaná jako malotřídní. Až od školního roku 2021/2022 byl zaveden provoz druhého stupně vzdělávání (Komárek, Beneš, 2022).

V Jičíněvsi funguje jednou týdně ordinace praktického lékaře. Obyvatelé obce musí za dalšími zdravotními službami dojíždět buď do Jičína, kde se nachází i nemocnice či poliklinika, nebo do nedaleké Libáně a Kopidlna, kde ordinují další specializovaní lékaři.

Za zmínku stojí pořízení defibrilátoru ve spolupráci s Nadací ČEZ, který je nonstop umístěn ve venkovní skřínce s přístupovým kódem na budově obecního úřadu (jicineves.cz).

Jak již bylo zmíněno, v místní části Žitětín byl v roce 2015 zřízen domov pro seniory, který nabízí celkem šest bytů (Komárek, Beneš, 2022). Obyvatelé jičínského katastru mají možnost využít terénní pečovatelskou službu z Jičína. Nabídku dalších sociálních služeb nalezneme především v Jičíně.

Spolkový život v obci, kultura a sport

V Jičíněvsi působí několik spolků. Pro sportovní vyžití, ale i pro pořádání hudebních akcí (rockové dýchánky), dětských dnů a dalších akcí pro děti, slouží v obci fotbalové hřiště, které obhospodařuje TJ Sokol Jičíněves. Dále zde nalezneme Sbor dobrovolných hasičů Jičíněves, který má zázemí v místní budově hasičárny, místní skupinu Českého červeného kříže a Myslivecký spolek Žitětín (jicineves.cz).

V každé místní části obce nalezneme workoutová hřiště, v Jičíněvsi pak ještě jedno dětské hřiště u školy. Místními částmi Dolany a Keteň vedou směrem na Jičín cyklostezky. V tělocvičně ZŠ a MŠ Jičíněves probíhají pravidelně lekce jógy.

Zázemí pro kulturní a společenské akce, ale i pro sportovní vyžití mládeže, v obci poskytuje kulturní dům. Ten prošel v minulosti rekonstrukcí spojenou s výstavbou parkoviště. V kulturním domě se pravidelně konají vánoční a velikonoční turnaje ve stolním tenise. Každý rok zde sportovci a hasiči pořádají svůj ples. Pro děti je pravidelně pořádán i karneval. Základní a mateřská škola využívají prostory kulturního domu k nácviku a uspořádání svých přehlídek a výstav prací svých žáků (jicineves.cz).

V období adventu se pravidelně koná vánoční besídka se slavnostním rozsvěcením vánočního stromečku, součástí akce je mikulášská nadílka a následné posezení v sále s živou hudbou. Obec na tuto akci zajišťuje občerstvení a probíhá i ochutnávka vlastnoručně vyrobeného vánočního cukroví.

V kulturním domě se pravidelně schází i místní důchodci ze všech šesti obcí, v minulosti pro ně byl přichystán i kulturní program, který si připravily děti z místní školy (jicineves.cz).

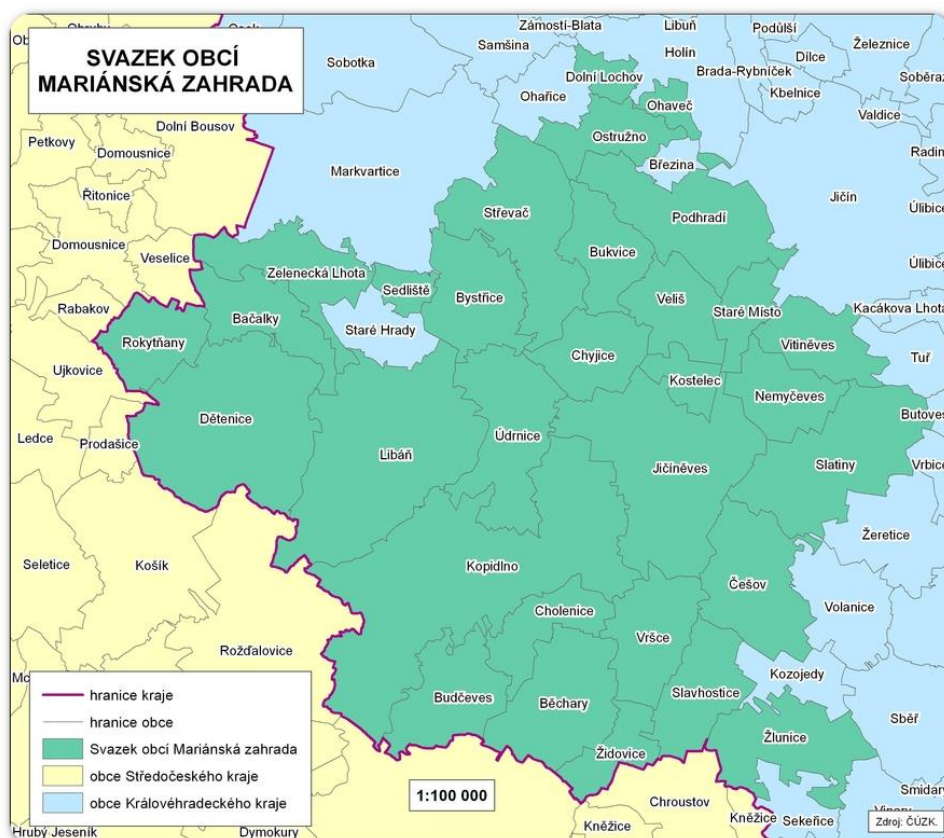
V místních částech Dolany, Keteň a Labouň se nachází menší kulturní domy či místnosti, které jsou využívány pro společenské aktivity místních občanů (Komárek, Beneš, 2022).

Obec pravidelně vyzývá občany ke spolupráci, a to přes všechny využívané informační kanály, jako jsou vývěsky, webové stránky, Mobilní Rozhlas nebo sociální síť Facebook (Meta). Jedná se zejména o zvelebování obce formou brigády, kdy je potřeba uklidit klestí a dřevo po těžbě, vysázet nové ovocné stromky apod. Na Den Země se

každoročně koná velký úklid obce. Na závěr těchto akcí se brigádníci sejdou při společném posezení a občerstvení u ohně.

Obec Jičíněves je také členem svazku obcí Mariánská zahrada. Území tohoto svazku obcí se vyznačuje unikátní barokní krajinnou kompozicí. Je zajímavou, ale méně navštěvovanou součástí turistického regionu Český ráj. Svazek obcí Mariánská zahrada sdružuje svoje členy na základě spolupráce při uskutečňování rozvoje venkova. Cílem je udržení, obnova a rozvoj místních kulturních a společenských tradic, životního stylu, pospolitosti venkovského obyvatelstva, obnova a rozvoj obcí, zlepšování občanské vybavenosti a technické infrastruktury, sladování zájmů a činností místních samospráv, spolupráce s obdobnými subjekty v zahraničí a propagace svazku obcí Mariánská zahrada a jeho zájmového území (marianskazahrada.cz).

Obrázek 3 Svazek obcí Mariánská zahrada

Zdroj: marianskazahrada.cz

4.1.6 Organizační struktura

Na obecním úřadě působí spolu s uvolněným starostou dvě zaměstnankyně, a to referentka a účetní. Další zaměstnanci se starají o zeleň a obecní budovy (Komárek, Beneš, 2022).

Zastupitelstvo obce Jičíněves má 7 členů a v rámci obce konají svou činnost čtyři výbory, finanční, kontrolní, školský a kulturní (jicineves.cz).

Členové zastupitelstva obce:

- Starosta: Jiří Exnar, DiS.
- Místostarosta: Jakub Geršl
- Předseda finančního výboru: Josef Drahoňovský
- Předseda kontrolního výboru: Tomáš Kořínek
- Předseda školského výboru: Jaroslav Vaňouček
- Předseda kulturního výboru: Mgr. Veronika Bělecká
- Zastupitel: Vít Černoch

Finanční výbor:

- Předseda finančního výboru: Josef Drahoňovský
- Členové: Petr Horák, Andrea Pospíšilová

Kontrolní výbor:

- Předseda kontrolního výboru: Tomáš Kořínek
- Členové: Bc. Miroslav Salay, Elena Dušková

Školský výbor:

- Předseda školského výboru: Jaroslav Vaňouček
- Členové: Jiří Exnar, DiS., Petr Cerman

Kulturní výbor:

- Předseda kulturního výboru: Mgr. Veronika Bělecká
- Členové: Mgr. Věra Dejmková, Tomáš Kořínek, Jaroslav Vaňouček, Jiří Vojtíšek, Zdenka Kaizrová (jicineves.cz).

4.2 Komunální volby do zastupitelstva obce Jičíněves

4.2.1 Volby do zastupitelstva obce 2014

Volby do zastupitelstva obce Jičíněves se v roce 2014 konaly od 10. do 11. října a proběhly podle Zákona č. 491/2001 Sb. Do zastupitelstva obce se v roce 2014 volilo 7 členů (ČSÚ).

Pro dané volební období byla vytvořena pouze jedna kandidátní listina, a to nezávislým sdružením kandidátů SNK pro obec s celkovým počtem 9 kandidátů. Šance na získání zastupitelského křesla tak byla velmi vysoká. Všichni kandidáti byli bez politické příslušnosti a byli mezi nimi zástupci 4 místních částí obce z celkového počtu 6 (ČSÚ).

Účast ve volbách činila 38,97 %, celkový počet voličů v seznamu byl 485, počet platných hlasů činil 727. Nejstaršímu kandidátovi bylo 65 let, nejmladšímu 25 let. Průměrný věk kandidátů činil 41,2. Kandidovala pouze jedna žena (ČSÚ).

Přidělování mandátů závisí na pořadí kandidátů na jednotlivé kandidátní listině. Vliv na pořadí kandidátů vzniká v případě, že se některému z kandidátů v rámci dané kandidátní listiny podaří získat alespoň o 10 % voličských hlasů více, než byl průměrný počet hlasů voličů na jednoho kandidáta (Bureš a kol., 2013).

Hranice pro změnu pořadí kandidáta činila 88 hlasů. Jak je vidět v následující tabulce, preferenční hlasy pozitivně ovlivnily pořadí Miroslava Hudce, který si polepšil o dvě místa na úkor Jaroslava Vaňoučka a Jaroslava Krause (ČSÚ).

Tabulka 12 Hlasy pro kandidáty 2014

Kandidát		Počet hlasů		Pořadí zvolení / náhradníka	Mandát
Poř. číslo	Příjmení, jméno, titul	abs.	v %		
1.	Mlejnek Jaroslav	128	17,60	1	*
2.	Vaňouček Jaroslav	87	11,96	3	*
3.	Kraus Jaroslav	81	11,14	4	*
4.	Hudec Miroslav	117	16,09	2	*
5.	Straková Jana, Ing.	72	9,90	5	*
6.	Zikmund Tomáš	86	11,82	6	*
7.	Strnad Jakub	81	11,14	7	*
8.	Chalupa Petr	35	4,81	1	
9.	Urbánek Petr	40	5,50	2	

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

4.2.2 Volby do zastupitelstva obce 2018

V roce 2018 se řádné volby do zastupitelstev obcí konaly od 5. do 6. října a řídily se Zákonem č. 491/2001 Sb. V Jičíněvsi se volilo 7 členů zastupitelstva obce.

Volební účast činila 60,53 %, celkový počet voličů v seznamu byl 489, počet platných hlasů činil 1 809. Kandidovalo celkem 16 osob, z toho 13 mužů a 3 ženy, všichni bez politické příslušnosti. Nejstaršímu kandidátovi bylo 69 let, nejmladšímu 22 let, průměrný věk kandidátů činil 38,88 (ČSÚ).

Pro následující volební období byly sestaveny dvě kandidátní listiny. Jednalo se o kandidátní listiny Sdružení nezávislých kandidátů SNK pro obec s devíti kandidáty a sdružení nezávislých kandidátů „Společně pro změnu“ se sedmi kandidáty (ČSÚ).

Tabulka 13 Výsledek voleb 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	SNK „Společně pro změnu“	1 038	57,38	7	4
2	SNK pro obec	771	42,62	9	3

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

SNK „Společně pro změnu“ získalo 1 038 platných hlasů, což je 57,38 %. S menším počtem kandidátů se mu podařilo se získat větší počet mandátů, než konkurenčnímu SNK pro obec (ČSÚ).

Tabulka 14 Hlasy pro kandidáty 2018

Kandidátní listina	Kandidát		Počet hlasů		Pořadí zvolení /náhradníka	Mandát
	Poř. číslo	Příjmení, jméno, titul	abs.	v %		
SNK pro obec	1.	Mlejnek Jaroslav	133	17,25	1	*
SNK pro obec	2.	Straková Jana, Ing.	103	13,35	2	*
SNK pro obec	3.	Chalupa Petr	85	11,02	3	
SNK pro obec	4.	Kořínek Tomáš	98	12,71	3	*
SNK pro obec	5.	Kraus Jaroslav	95	12,32	1	
SNK pro obec	6.	Vaňouček Jaroslav	94	12,19	2	
SNK pro obec	7.	Zikmund Tomáš	85	11,02	4	
SNK pro obec	8.	Mlejnek Slavomír	20	2,59	5	
SNK pro obec	9.	Hudec Miroslav	58	7,52	6	
SNK „Společně pro změnu“	1.	Exnar Jiří, DiS.	140	13,48	3	*
SNK „Společně pro změnu“	2.	Geršl Jakub	169	16,28	1	*
SNK „Společně pro změnu“	3.	Drahoňovský Josef	163	15,70	2	*
SNK „Společně pro změnu“	4.	Bělecká Veronika, Bc.	140	13,48	4	*
SNK „Společně pro změnu“	5.	Dejmková Věra, Mgr.	143	13,77	1	
SNK „Společně pro změnu“	6.	Salay Miroslav, Bc.	141	13,58	2	
SNK „Společně pro změnu“	7.	Horák Petr	142	13,68	3	

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Hranice pro změnu pořadí kandidáta činila u SNK „Společně pro změnu“ 162,8 hlasu. Této hranice však ani jeden kandidát nedosáhl a zastupiteli se stali první čtyři kandidáti z jejich kandidátní listiny (ČSÚ).

U SNK pro obec byla hranice stanovena na 93,5 hlasu. Této hranice dosáhlo 5 kandidátů. Díky preferenčním hlasům se na kandidátce posunul Tomáš Kořínek a získal tak mandát (ČSÚ).

4.2.3 Volby do zastupitelstva obce 2022

V roce 2022 se volby do zastupitelstva obce Jičíněves konaly od 23. do 24. října a proběhly podle Zákona č. 491/2001 Sb. Do zastupitelstva obce se volilo 7 členů (ČSÚ).

V roce 2022 sestavily kandidátní listiny dvě sdružení nezávislých kandidátů, a to Občané pro občany se sedmi kandidáty a Společně pro rozvoj obcí s osmi kandidáty (ČSÚ).

Volební účast činila 59,49 %, celkový počet voličů v seznamu byl 511, počet platných hlasů činil 1 946. Kandidovalo celkem 15 osob, z toho 12 mužů a 3 ženy, všichni bez politické příslušnosti. Nejstaršímu kandidátovi bylo 73 let, nejmladšímu 26 let, průměrný věk kandidátů činil 36 let (ČSÚ).

Tabulka 15 Výsledek voleb 2022

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	Občané pro občany	295	15,16	7	1
2	Společně pro rozvoj obcí	1651	84,84	8	6

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Sdružení nezávislých kandidátů Společně pro rozvoj obcí (kandidátní listina č. 1) získalo 1 651 platných hlasů, což činí 84,84 %. Konkurenčnímu sdružení nezávislých kandidátů se i přes výraznou převahu NSK Společně pro rozvoj obcí podařilo získat jeden mandát (ČSÚ).

Tabulka 16 Hlasy pro kandidáty 2022

Kandidátní listina č.	Kandidát		Počet hlasů		Pořadí zvolení /náhradníka	Mandát
	Poř. číslo	Příjmení, jméno, titul	abs.	v %		
1	1.	Černoch Vít	49	16,61	1	*
1	2.	Mlejnek Slavomír (38)	40	13,55	1	
1	3.	Klaban Radek	46	15,59	2	
1	4.	Zedeková Jitka	38	12,88	3	
1	5.	Havlová Jitka	39	13,22	4	
1	6.	Mlejnek Slavomír (60)	39	13,22	5	
1	7.	Mlejnek Jaroslav	44	14,91	6	
2	1.	Exnar Jiří, DiS.	238	14,41	1	*
2	2.	Geršl Jakub	237	14,35	3	*
2	3.	Drahoňovský Josef	238	14,41	2	*
2	4.	Bělecká Veronika, Bc.	224	13,56	6	*
2	5.	Kořínek Tomáš	227	13,74	5	*
2	6.	Vaňouček Jaroslav	229	13,87	4	*
2	7.	Cerman Petr	215	13,02	1	
2	8.	Horák Petr	43	2,60	2	

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Hranice pro změnu pořadí kandidáta činila u SNK Občané pro občany 46,2 hlasu. Této hranice dosáhl jediný Vít Černoch, který zůstává na prvním místě kandidátní listiny a získává také mandát (ČSÚ).

U SNK Společně pro rozvoj obcí byla hranice stanovena na 226,6 hlasu. Této hranice dosáhlo 5 kandidátů. Překonání hranice znamenalo posun pro Josefa Drahoňovského, který

se dostal z třetího místa na druhé. Významný posun se týká Jaroslava Vaňoučka, který se pohnul dokonce o dvě místa nahoru, z šestého na čtvrté (ČSÚ).

V tabulce můžeme vidět velmi výrazný rozdíl v počtu hlasů u kandidáta Víta Černocho, který získal mandát s 49 hlasy, a u kandidáta Petra Cermana, který s počtem 215 hlasů mandát nezískal (ČSÚ).

4.3 Komparace voleb 2014, 2018, 2022

Místní komunální volby do zastupitelstva obce byly v předchozí kapitole analyzovány od roku 2014 do současnosti. Jejich zkoumání bylo předpokladem pro následné vyhodnocení a porovnání jednotlivých aspektů komunálních voleb.

V průběhu analyzovaných tří volebních období se měnily názvy i jednotliví kandidáti sdružení nezávislých kandidátů. Od roku 2018 měli voliči možnost vybírat si ze dvou kandidátních listin.

Ani v jednom ze sledovaných období se nevyskytl kandidát s politickou příslušností. Průměrný věk kandidátů se postupně snižoval, v roce 2014 činil 41,2. V roce 2018 hodnota klesla na 38,88 a v roce 2022 dokonce na 36 let.

Z uvedených dat za rok 2014 a 2018 lze vypožorovat, že kandidátní listina SNK pro obec prošla mírnou obměnou, ale většina kandidátů zůstala stejná. V roce 2022 se někteří z jejich kandidátů přidali do nově vzniklého sdružení nezávislých kandidátů Občané pro občany, konkrétně Slavomír Mlejnek a Jaroslav Mlejnek. Naopak Tomáš Kořínek a Jaroslav Vaňouček, kteří kandidovali za SNK pro obec v roce 2018, se v roce 2022 připojili k SNK Společně pro rozvoj obcí. SNK „Společně pro změnu“ vzniklo v roce 2018 a téměř ve stejné sestavě její kandidáti kandidovali v roce 2022 jako SNK Společně pro rozvoj obcí, jednalo se spíše o přejmenování sdružení.

V roce 2014 neexistovalo žádné konkurenční sdružení nezávislých kandidátů, a tak všechny mandáty připadly SNK pro obec. Rivalita byla možná pouze mezi jednotlivými kandidáty. V roce 2018 získalo nad SNK pro obec mírnou převahu SNK „Společně za změnu“. Z celkových 7 mandátů jim připadly 4. V roce 2022 byla porážka SNK Občané pro občany opravdu drtivá, SNK Společně pro rozvoj obcí získalo 6 mandátů ze 7. Navíc vítězný

kandidát ze SNK Občané pro občany získal jen o 6 hlasů více, než poslední kandidát z konkurenční kandidátky.

Tabulka 17 Vítězná sdružení nezávislých kandidátů 2014-2022

Rok	2014	2018	2022
Vítězné SNK	SNK pro obec	„Společně pro změnu“	Společně pro rozvoj obcí
Počet získaných mandátů	7	4	6
Počet členů zastupitelstva	7	7	7

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Někteří se pokoušeli do zastupitelstva obce kandidovat opakovaně a některým kandidátům se to také podařilo. Následující tabulka ukazuje, že od roku 2014 do roku 2018 získali mandát dvakrát Jaroslav Mlejnek a Ing. Jana Straková. V roce 2022 byla podruhé úspěšná většina kandidátů z původního SNK „Společně pro změnu“, nyní Společně pro rozvoj obcí, a to Jiří Exnar, DiS, Jakub Geršl, Josef Drahoňovský, Mgr. Veronika Bělecká a Tomáš Kořínek.

Tabulka 18 Komparace nejvýznamnějších aktérů

Volební období	2014	2018	2022
Kandidáti			
Mlejnek Jaroslav	x	x	
Straková Jana, Ing.	x	x	
Exnar Jiří, DiS.		x	x
Geršl Jakub		x	x
Drahoňovský Josef		x	x
Bělecká Veronika, Mgr.		x	x
Kořínek Tomáš		x	x

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Pasivní volební účast narostla díky nově vzniklému sdružení nezávislých kandidátů v roce 2018. V následujícím období zůstala téměř nezměněná. V letech 2018 a 2022 připadali na jedno zastupitelské křeslo více jak dva kandidáti. Politický systém lze ve všech zkoumaných obdobích označit za soutěživý, jelikož počet kandidátů je vyšší než počet volených členů zastupitelstva. Počet žen, které se rozhodly kandidovat je velmi malý, nicméně i zde je zaznamenán nárůst.

Tabulka 19 Celkový počet kandidátů 2014-2022

Rok	2014	2018	2022
Počet kandidátních listin	1	2	2
Počet kandidátů	9	16	15
- z toho ženy	1	3	3
Počet členů zastupitelstva obce	7	7	7

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Volební účast je jedním z ukazatelů politické participace (Balík, 2009). Zlomové období v Jičíněvsi nastalo v roce 2018, kdy volební účast vzrostla o více jak 10 %. To si lze opět vysvětlit nově vzniklým sdružením nezávislých kandidátů a rostoucí soutěživostí. V roce 2014 byl výběr velmi omezený, což může být jeden z důvodů, proč se občané rozhodli nevolit.

Volební účast je v porovnání s celorepublikovým průměrem vyšší v letech 2018 a 2022, jedná se o rozdíl více jak 10 %. Naopak v roce 2014 přišlo volit asi o 5% obyvatel méně, než v rámci celé České republiky.

Tabulka 20 Volební účast 2014-2022

Rok	2014	2018	2022
Jičíněves	38,97 %	60,53 %	59,49 %
Královéhradecký kraj	47,76 %	49,66 %	47,09 %
Česká republika	44,42 %	47,34 %	46,07 %

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

4.4. Rozbor rozhovorů se zastupiteli obce

Pro účely kvalitativního výzkumu byly všem současným zastupitelům obce položeny tři otevřené otázky týkající se jejich motivace, cílů a hodnocení občanské participace v obci.

Otázka č.1: Jaká byla Vaše motivace kandidovat do zastupitelstva obce?

Většině zastupitelů není dění v obci jedno, a tak se chtěli začít aktivně podílet na rozvoji obce. Přáli si, aby obec byla příjemnějším a hezčím místem k životu. Chtěli dostat příležitost ovlivnit budoucnost místních částí obce hlavně pro další generace a přáli si za sebou zanechat i nějaký hmatatelný odkaz. Mimo jiné chtěli usilovat o zlepšení mezilidských vztahů. Dalším motivem byla chuť přispět ke změně politické kultury v naší zemi. Dva zastupitelé uvedli, že nebyli moc spokojeni se zastupitelstvem obce ustanoveném v roce 2014. Cítili, že to v Jičíněvsi potřebuje nový náboj a poskládali kandidátku („Společně pro změnu“, poté Společně pro rozvoj obcí). Letos se jim potvrdilo, že se vydali správnou cestou a že jim občané důvěřují. Ačkoliv jsou mezi zastupiteli z kandidátní listiny Společně pro rozvoj obcí lidé v různém věku, s různými znalostmi a pochází z jiných místních částí obce, mají mezi sebou velmi dobré a přátelské vztahy.

Mezi těmito šesti zastupiteli a zastupitelem z opozičního sdružení nezávislých kandidátů panuje určité napětí, které je způsobeno rozdílnými názory na hospodaření obce a její transparentnost. SNK Společně pro rozvoj obcí vytýká zastupiteli z konkurenční kandidátky jeho kritiku, místo které by se měl aktivněji podílet na změnách v obci. To zmíněný zastupitel dementuje tím, že proti tak silné převaze jeho snaha přichází vniveč, zasedání zastupitelstva obce má podle něj předem daný scénář. I přesto by se rád zasadil o lepší hospodaření obce a zaměřil se na dostatečnou informovanost občanů a celkovou transparentnost obce (Rozhovory se zastupiteli, 2023).

Otázka č.2: Jakých cílů chcete v tomto volebním období dosáhnout?

Všichni zastupitelé se shodli, že cílem je dokončení již rozpracovaných projektů. Prioritou je dokončení obecního vodovodu ve zbývajících částech obce. Mezi další cíle patří příprava projektů na nové chodníky, úsporné veřejné osvětlení a rekonstrukci budov ve

vlastnictví obce. Zastupitelé chtějí být připraveni na případné čerpání vhodných dotací, bez kterých by obec plánované projekty nezvládla realizovat. Někteří zastupitelé chtějí zvýšit bezpečnost na silnicích, nebo navýšit kapacitu mateřské a základní školy. Mezi stanovenými cíli nebyla opomenuta obnova krajiny a intravilánu obcí. Většina zastupitelů by si přála zlepšení kulturního života a mezilidských vztahů, a to zejména mezi místními částmi obce. Jako další cíl byla zmíněna větší transparentnost obce a komunikace s občany. To se týká zejména zveřejňování zápisů z jednání zastupitelstva a vyvěšování informací o konání zasedání s dostatečným časovým předstihem ve snaze zapojit co nejvíce občanů do dění v obci (Rozhovory se zastupiteli, 2023).

Otázka č.2: Jak hodnotíte aktivitu občanů a jejich zapojení do veřejného života v rámci obce?

V hodnocení občanské participace se názory zastupitelů různí. Někdo je s aktivitou občanů vyloženě nespokojený, což dokládá téměř nulová účast občanů na veřejných zasedáních zastupitelstva obce. Hodně občanů si stěžuje jinde, ale své námítky a nápady na zasedání nevznesou. Většina zastupitelů se však shoduje, že aktivita občanů se oproti minulým volebním obdobím zlepšila. Do veřejného života se však zapojuje stále stejné složení asi 50 obyvatel, mladí lidé o aktivity v obci nejeví moc velký zájem, pokud se netýkají kulturních nebo sportovních akcí. Panuje i názor, že občané se zejména politického dění v obci neúčastní, protože nejsou dostatečně informováni o tom, co se děje na zasedání zastupitelstva obce (Rozhovory se zastupiteli, 2023).

5 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit politické mechanismy v obci Jičíněves a identifikovat hlavní aktéry místní samosprávy.

Ačkoliv bylo zjištěno, že v Jičíněvsi se dá mezi lety 2014 a 2022 hovořit o politické pluralitě, tak v roce 2014 kandidovalo pouze jedno nezávislé sdružení kandidátů s celkovým počtem 9 na celkem 7 zastupitelských mandátů.

Zlom nastal v roce 2018, kdy se objevilo nové sdružení kandidátů „Společně pro změnu“, které prakticky nezměněno, ale pouze přejmenováno na SNK Společně pro rozvoj obcí, kandidovalo i v roce 2022. Počet kandidátů v roce 2018 stoupl na 16 a v roce 2022 činil 15 osob, stoupla tak tzv. pasivní volební účast a zvýšil se i počet kandidujících žen.

Překvapivý je přechod dvou kandidátů, kteří poprvé v roce 2018 kandidovali za SNK pro obec, ale v roce 2022 přešli ke konkurenčnímu sdružení nezávislých kandidátů Společně pro rozvoj obcí. Zde by se dalo předpokládat, že jejich kroky povedou spíše do SNK Občané pro občany, kam se ze SNK pro obec přesunuli jeho stálí členové.

Od roku 2014 volební účast neustále stoukala a v porovnání s celorepublikovým průměrem byla vždy vyšší. V roce 2018 vzrostla volební účast dokonce o 10 %, což bylo zřejmě zapříčiněno již zmíněnou rostoucí soutěživostí.

Někteří dokázali svá zastupitelská křesla obhájit i v následujícím volebním období. V letech 2014 a 2018 mezi ně patřil Jaroslav Mlejnek a Ing. Jana Straková. V roce 2018 a 2022 se jednalo o současného starostu obce Jiřího Exnara, DiS., místostarostu Jakuba Geršla a o zastupitele Josefa Drahoňovského, Tomáše Kořínka a Mgr. Veroniku Běleckou.

V roce 2022 získalo SNK Společně pro rozvoj obcí celkem 6 mandátů ze 7. Poslední mandát získal kandidát s pořadovým číslem 1. ze SNK Občané pro občany s počtem 49 hlasů. Kandidát s pořadovým číslem 7. ze SNK Společně pro rozvoj obcí obdržel hlasů 215, žádný mandát však nezískal. Pro laika může být těžké pochopit, proč mandát nezíská kandidát s větším počtem hlasů. Tato práce přispívá právě k hlubšímu pochopení uvedené problematiky.

Založení SNK „Společně pro obec“ předcházela potřeba dát obci nový náboj a dostat příležitost ovlivnit budoucnost místních částí obce především pro další generace a pracovat

na tom, aby Jičíněves byla stále lepším místem k životu. Někteří nebyli spokojeni s dřívější sestavou zastupitelstva obce. Po komunálních volbách v roce 2022 se většině podařilo obhájit si své zastupitelské křeslo, čímž se jim potvrdilo, že se vydali správnou cestou a mají důvěru občanů. O tom svědčí také fakt, že jejich sdružení získalo v roce 2022 velmi vysoký počet hlasů. Bylo zjištěno, že v obci v letech 2018 a 2022 vzrostla volební účast oproti roku 2014, o což se mohl zasadit právě vznik nových sdružení nezávislých kandidátů.

V rámci SNK Společně pro rozvoj obcí panují velmi dobré a přátelské vztahy. Kvůli odlišným názorům zejména na hospodaření obce vzniká určité napětí mezi těmito šesti zastupiteli a zastupitelem z konkurenční kandidátky. Liší se zejména jejich názory na hospodaření obce. SNK Společně pro rozvoj obcí vytýká zastupiteli z konkurenční kandidátky jeho kritiku, místo které by se měl aktivněji podílet na změnách v obci. Zmíněný zastupitel tvrdí, že je těžké prosadit se vůči tak silné převaze. Zasedání zastupitelstva obce má podle něj předem dohodnutý scénář.

V tomto volebním období mají všichni zastupitelé téměř totožné vize a cíle, chtějí dokončit již rozpracované projekty a prioritně řešit dokončení obecního vodovodu. Proto si lze napětí mezi jednotlivými stranami vysvětlovat i jako antipatie dvou skupin místních obyvatel. Mezi kandidáty SNK Občané pro občany byl totiž opět bývalý dlouholetý starosta obce Jaroslav Mlejnek včetně jeho příznivců a rodinných příslušníků. Ten v minulých obdobích kandidoval za SNK pro obec právě proti SNK „Společně pro změnu“. Velké iniciativy se však chopil Vít Černochoch, který nakonec získal mandát.

Občanská participace v obci je zastupiteli hodnocena spíše kladně, shodují se na tom, že se za minulé období zlepšila, o čemž svědčí i volební účast. Uvádějí však jednotlivé prvky, na kterých by se dalo zapracovat. Problémem je tristní účast obyvatel na zasedání zastupitelstva obce. Zastupitel ze SNK Občané pro občany se domnívá, že je to způsobeno nedostatečnou informovaností občanů, kteří nejsou o zasedání informováni s dostatečným předstihem a nemají přístup k zápisům ze zasedání. Zastupitelé by chtěli navýšit angažovanost širšího spektra obyvatel, do veřejného života se aktuálně zapojuje to stejné složení asi 50 osob. Je podle nich potřeba zacílit hlavně na mladší ročníky.

Bakalářská práce splnila stanovené cíle a vede k lepšímu porozumění politickým aspektům, které mají vliv na rozvoj územní samosprávy.

6 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

BALÍK, S. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, J., KOSTELECKÝ, T., ILLNER, M., VOBECKÁ, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: SLON, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

BUREŠ, J., CHARVÁT, J., JUST, P., ŠTEFEK, M. Česká demokracie po roce 1989: Institucionální základy českého politického systému. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4283-0.

ČERMÁK, D., VOBECKÁ, J. a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: Význam, praxe, příslib. Praha: SLON, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa, 2008. ISBN 978-80-87191-00-4.

HEYWOOD, A. Politologie. 3.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-115-1.

MACHOVÁ, Zuzana. Volební právo cizinců v komunálních volbách České republiky a jeho využití. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2342-9.

PAVLÍK, M., a kol. Regiony budoucnosti – spolupráce, bezpečí, efektivita: Inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1310-1.

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Internetové zdroje

Český statistický úřad. [online]. [cit. průběžně od 2022-12-10 do 2023-03-10]. Dostupné z: <www.czso.cz>

KADEČKA, S., RIGEL, F. *Výkon státní správy - kompetence, odpovědnost* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2009. (PDF) [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soubor/vykon-statni-spravy-kompetence-pdf.aspx>>

KOMÁREK, M., BENEŠ, L. *Program rozvoje obce Jičíněves s důrazem na SMART řešení pro období 2022-2030* [online]. (PDF) [cit. průběžně od 2023-01-10 do 2023-02-25]. Dostupné z: <<https://www.jicineves.cz/file.php?nid=15630&oid=9239502>>

Mariánská zahrada. [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <<https://www.marianskazahrada.cz/>>

Obec Jičíněves [online]. [cit. průběžně od 2023-01-10 do 2023-02-25]. Dostupné z: <<https://www.jicineves.cz/>>

Volby [online]. [cit. průběžně od 2022-12-10 do 2023-03-08]. Dostupné z: <<https://www.volby.cz/>>

Veřejná databáze. [online]. [cit. průběžně od 2022-12-10 do 2023-03-08]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/>>

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). [online]. [cit. průběžně od 2022-12-10 do 2023-03-10]. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>>

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. [online]. [cit. průběžně od 2022-12-10 do 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

Rozhovory

Jiří Exnar, DiS. (24. 2. 2023)

Jakub Geršl (24. 2. 2023)

Josef Drahoňovský (25.2.2023)

Mgr. Veronika Bělecká (5. 3. 2023)

Tomáš Kořínek (7. 3. 2023)

Jaroslav Vaňouček (7. 3. 2023)

Vít Černochoch (12. 3. 2023)

7 Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1 Města a neměstské obce v ČR.....	13
Tabulka 2 Počet členů zastupitelstva obce	19
Tabulka 3 Velikost volebních obvodů.....	25
Tabulka 4 Počty podpisů na peticích.....	27
Tabulka 5 Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR, 1990 - 2022.....	31
Tabulka 6 Stav obyvatel obce Jičíněves k 31.12.	35
Tabulka 7 Historický vývoj počtu obyvatel v obci Jičíněves.....	35
Tabulka 8 Přírůstky obyvatel v obci Jičíněves	36
Tabulka 9 Podrobný stav obyvatel v obci Jičíněves.....	37
Tabulka 10 Vzdelanostní struktura obyvatel.....	38
Tabulka 11 Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. 2022.....	39
Tabulka 12 Hlasy pro kandidáty 2014.....	46
Tabulka 13 Výsledek voleb 2018	47
Tabulka 14 Hlasy pro kandidáty 2018.....	48
Tabulka 15 Výsledek voleb 2022	49
Tabulka 16 Hlasy pro kandidáty 2022.....	50
Tabulka 17 Vítězná sdružení nezávislých kandidátů 2014-2022	52
Tabulka 18 Komparace nejvýznamnějších aktérů.....	52
Tabulka 19 Celkový počet kandidátů 2014-2022.....	53
Tabulka 20 Volební účast 2014-2022.....	53

Seznam obrázků

Obrázek 1 Znak obce Jičíněves	33
Obrázek 2 Index stáří.....	37
Obrázek 3 Svazek obcí Mariánská zahrada.....	43